

سلیم غفوری مستندساز است و تعداد زیادی مستند برای شبکه‌های مختلف ساخته‌است. او از سال ۹۵ مدیریت شبکه مستند سیمای جمهوری اسلامی را برعهده گرفته و امکان نمایش مستندهای قابل قبولی را در این شبکه فراهم نموده‌است. با ایشان در مورد نقش مستند در فرهنگ‌سازی و تغییر نگرش عمومی در خصوص افراد دارای معلولیت که جمعیت زیادی را تشکیل می‌دهند پرسیدیم که می‌خوانید.

در گفت‌وگو با مدیر شبکه مستند سیمای جمهوری ایران بررسی شد؛

اثرات کار فرهنگی در تغییر نگرش جامعه

را تاسیس کرده و مدیریت یک واحد تولیدی را به‌دست گرفته، در تغییر نگرش جامعه نسبت به معلولان موثر است. این‌ها از مستندهایی هستند که در مورد افراد دارای معلولیت، تولید و پخش شده‌است. همین الان هم یک مجموعه برنامه روی آنتن داریم تحت عنوان «شهری برای همه» که مشخصا موضوع آن معلولیت است. مستندهایی هم در مورد مبتلایان به سندروم داون که به نوعی معلول ذهنی محسوب می‌شوند ساخته و نمایش داده شده‌است. در مورد معلولان جسمی و حرکتی مستندهای زیادی تولید شده‌است. آنها در عرصه مدیریت، در عرصه مهندسی، در عرصه هنر، در عرصه صنایع دستی و در عرصه‌های دیگر بسیار موفق بوده‌اند. راجع به همه اینها مستندهای مختلفی تولید شده که البته کافی نیست و نباید انتظار داشت که با ساخت چند مستند و برنامه نگاه جامعه به‌سرعت تغییر کند. ولی می‌توانیم امیدوار باشیم که استمرار چنین تلاش‌هایی به‌تدریج نگاه مردم را تغییر دهد.

مهم‌ترین مانع حضور اجتماعی توانیابان در جامعه، نوع نگاه افراد به آنها است یعنی اینکه اگر کسی دارای نقصانی در ناحیه دست، پا، چشم یا گوش باشد، جامعه این فرد را فاقد کارایی می‌داند! اگر ما بتوانیم خلاف این را نشان بدهیم، قطعاً نگاه جامعه اصلاح خواهد شد

که با وجود این که دو دست ندارد، قلم به دندان می‌گیرد، نقاشی می‌کشد و چون دارای استانداردهای لازم است، نقاشی‌هایش در گالری‌های مختلف به نمایش درمی‌آید. نشان دادن توانایی‌های این افراد حتماً می‌تواند تغییر نگرش ایجاد کند. با نشان دادن مستندی از یک فرد دارای معلولیت توانمند که کارخانه‌ای

آیا در برنامه‌های شبکه مستند جهت‌گیری خاصی درخصوص طرح مسایل افراد دارای معلولیت که بزرگ‌ترین جمعیت اقلیتی کشور هستند، وجود دارد و آیا فیلم‌های مستندی درخصوص این حوزه در این شبکه به نمایش درآمده‌است؟ جامعه معلولان در کشور ما یک جمعیت ده تا پانزده درصدی را تشکیل می‌دهند که طبعاً حضور موثر آنها در جامعه می‌تواند پتانسیل کاری خوبی برای جامعه فراهم کند. مهم‌ترین مانع حضور اجتماعی توانیابان در جامعه، نوع نگاه افراد به آنها است یعنی این که اگر کسی دارای نقصانی در ناحیه دست، پا، چشم یا گوش باشد، جامعه این فرد را فاقد کارایی می‌داند! اگر ما بتوانیم خلاف این را نشان بدهیم، قطعاً نگاه جامعه اصلاح خواهد شد.

در همین چارچوب در شبکه مستند برنامه‌های مختلفی داشته‌ایم. جنس کار مستند، چون واقعیت را برای مخاطب ملموس می‌کند قطعاً می‌تواند تاثیرگذارتر باشد. ما توانیابانی را نشان می‌دهیم

تغییر نگرش نیاز به استمرار دارد. البته به نظر من همین الان هم نسبت به سال‌های قبل نگاه جامعه نسبت به معلولیت تغییر کرده است. در حال حاضر شاهد اشتغال افرادی که به هر دلیل دچار نقص عضو هستند در کارخانجات، شرکت‌های خصوصی یا ادارات دولتی هستیم که اتفاق بسیار مبارکی است.

شما به عنوان شبکه مستند سیما از ارتباط با نهادهایی که در حوزه معلولیت مشغول به فعالیت هستند، استقبال می‌کنید؟

حتما استقبال می‌کنیم. طبعاً وظیفه ما به عنوان رسانه نشان دادن چنین موفقیت‌هایی از افراد ناشناخته به جامعه است. تعدادی از این افراد را ممکن است بشناسیم و تعداد بیشتری را نمی‌شناسیم و این نیازمند ارتباط بیشتر کسانی که متولی کار با توانیابان هستند مثل سازمان بهزیستی یا سازمان‌های مردم نهاد فعال، با رسانه‌ها هست. در جریان معرفی چنین فعالیت‌هایی، یک پیام امید به جامعه منتقل می‌شود و رسانه‌ها از انتقال پیام‌هایی که جامعه را شاداب و سرزنده می‌کنند استقبال می‌کنند.

شبکه مستند موضوعش نمایش فیلم‌های مستند است که در نوع خود بسیار تاثیرگذار هستند. ولی کاش می‌شد، در فیلم‌های داستانی تولید شده در شبکه‌های دیگر افرادی که معلولیت دارند و مثلاً روی ویلچر نشسته‌اند، در گوشه‌ای از داستان نه به عنوان نقش محوری داستان نشان داده‌شوند که حضور چنین افرادی در یک زندگی عادی شود.

این کار خیلی خوب است ولی همان طور که گفتید صرفاً به حیطة

مستندهای مختلفی در موضوع معلولیت تولید شده که البته کافی نیست و نباید انتظار داشت که با ساخت چند مستند و برنامه نگاه جامعه به سرعت تغییر کند

شبکه مستند بر نمی‌گردد. حوزه فعالیت شبکه مستند، تخصصی است و نمی‌تواند سریال پخش کند. البته در بعضی سریال‌ها هم به موضوع معلولیت پرداخته شده و هنرپیشه توانیاب نیز در آن ایفای نقش کرده است. ولی باید ارتباط بین سازمان‌هایی که در این حوزه تلاش می‌کنند با رسانه‌ها بیشتر شود.

به هر حال وجود چنین فیلم‌هایی نیازمند قصه‌هایی است که از عالم واقعی به دور نباشد. طبعاً اگر فعالان این عرصه ارتباط خود را با رسانه‌ها بیشتر کنند و موضوعات و سوژه‌های تاثیرگذار را در اختیار نویسنده، کارگردان، فیلمنامه‌نویس، محقق و تهیه‌کننده قرار دهند، آنها هم می‌توانند از این موضوعات استفاده کنند.

بخشی از رویکردهای برنامه ماه غسل هم موضوعات این چنینی بود. شبکه افق هم در مقطعی مجموعه برنامه‌هایی در حوزه معلولان داشت که هفتگی پخش می‌شد. می‌خواهم بگویم که مشابه این برنامه‌ها در رسانه‌ها کم نبوده ولی اگر کمبودی هم وجود دارد، شاید به دلیل ارتباط اندک میان دو طرف ماجرا بوده است.

ارتباط بین فعالان حوزه معلولیت و رسانه‌های تصویری از چه طریقی ممکن است بیشتر شود؟

در شبکه‌های صدا و سیما گروه‌های اجتماعی وجود دارند که به همه موضوعات اجتماعی مثل آسیب‌های اجتماعی، اعتیاد، طلاق، خانواده و قطعاً به بحث معلولیت هم می‌پردازند. این بخش‌ها می‌توانند یک معبر و نقطه ورود برای توجه به این موضوع باشند.

اگر مستندسازی بخواهد روی موضوع معلولیت کار کند، آیا شبکه مستند از او حمایت می‌کند؟

حتماً حمایت می‌کند، کما این‌که تا به حال هم حمایت کرده است. شبکه مستند تولیداتی در این زمینه، به عنوان مثال «شهری برای همه» داشته است. اگر فردی هم طرح یا ایده خوبی داشته باشد، حتماً حمایت می‌کند. البته طرح پیشنهادی باید ارائه و مورد بررسی قرار گیرد و پس از انجام این مراحل به مرحله تولید برسد.

موضوعاتی مثل حوزه معلولیت، به تنهایی از عهده یک رسانه، یک نهاد، یک وزارتخانه و یا یک سازمان بر نمی‌آید و یک مشارکت همه جانبه و یک بسیج عمومی می‌خواهد. بخشی از آن به تغییر رویکرد و نگرش مردم، بخشی به مشارکت همگانی، بخشی هم به کمک‌های دولتی و دستگاه‌های مربوطه برمی‌گردد که اعتبارات لازم را به این امرا اختصاص دهند. همه اینها باید با هم اتفاق بیفتد. رسانه فقط در این حوزه می‌تواند اطلاع رسانی و فرهنگ‌سازی نماید. البته ما وظیفه خود می‌دانیم که چنین کاری را انجام دهیم و تلاش هم کرده‌ایم ولی باز هم نیاز به همفکری و پیشنهادات موثر از طرف فعالان حوزه معلولان داریم.

